

Schrijftalent gezocht!

In deze uitgave is plaats gemaakt voor een gastcolumn. Ditmaal een bijdrage van Peter Huijsmans, die ingaat op ontwikkelingen rond de R&D kennis voor Defensie. De redactie daagt andere lezers uit om ook een column te schrijven voor de Militaire Spectator. De keuze van het thema is vrij, maar het moet wel passen binnen de formule van het blad. Voorwaarde voor plaatsing is dat de redactie uw boodschap relevant acht voor de lezers. Verder moet uw verhaal in niet meer dan

duizend woorden voor het voetlicht worden gebracht. U kunt uw bijdrage sturen naar de bureauredactie (zie colofon). Wij zijn erg benieuwd wie zich geroepen voelt om te reageren. Uiteraard zijn we ook nieuwsgierig naar de thema's die u onder de aandacht van de lezers wilt brengen. Uw bijdrage wachten we dan ook met belangstelling af.

De hoofdredacteur

Een ongemakkelijke waarheid

*Mr. ir. Peter A. G. M. Huijsmans**

Defensie heeft haar interne R&D kennisbasis dertig jaar geleden voor het grootste gedeelte overgeheveld naar TNO, waarbij de voorwaarde gold dat de voor Defensie noodzakelijke R&D kennis extern beschikbaar en toegankelijk bleef. Dit werd vormgegeven door een strategisch partnerschap (wederzijdse rechten en plichten) en bestuurlijke verantwoordelijkheid. Het maken van de juiste keuzes bij het in standhouden en vormgeven van die externe R&D kennisbasis is nooit een gemakkelijke zaak geweest, vanwege een structureel geldtekort en tegenstrijdige belangen bij de *stakeholders* van Defensie.

Geldtekort is een goede vriend bij eerbiediging van de afspraken

Het continue geldtekort was een goede vriend in die zin dat het dwong tot voortdurende inhoudelijke bezinning en instrumentele en organisatorische vernieuwing en aanpassing op het gebied van R&D voor Defensie. De initieel naar binnen gerichte focus maakte spoedig

plaats voor een focus op internationale en interdepartementale R&D afstemming en samenwerking. Defensie werd vanwege haar kennis van zaken een gewaardeerde deelnemer in internationale en interdepartementale R&D gremia. De krijgsmachtdelen en de centrale organisatie stelden in eerste instantie eigen prioriteiten binnen dat deel van het centrale R&D budget waarop historische trekkingsrechten werden uitgeoefend (het 'volumebeleid'). Het gevolg was een minder efficiënte aanwending van de schaarse financiële middelen voor R&D. Dit ging deels ten koste van de technologische vernieuwing. Dit was niet uniek voor Defensie. Het komt ook voor bij grote multinationals als Philips en AKZO. Maar na de val van de Berlijnse Muur was de wereld in een snel tempo veranderd. Dat gold ook voor de omloopsnelheid in de wetenschap en technologie-ontwikkeling. Het werd tijd om mee te veranderen. Het roer moest en ging om. De R&D kennis voor de 'krijgsmacht van morgen' werd leidend bij de aansturing van de externe R&D kennisbasis (TNO, NLR, MARIN). Dit was nodig omdat het maken van de juiste keuzes bij R&D van vitaal belang is voor het optimaal kunnen functioneren van de uitgezonden militairen. Het volumebeleid was niet flexibel genoeg en bood voor het maken van de juiste keuzes niet genoeg mogelijkheden. Daarom deed tien jaar

* Vanaf 1986 werkzaam geweest in het R&D bij Defensie. Onder meer als plaatsvervangend Hoofd Wetenschappelijk Onderzoek Koninklijke Marine, als Hoofd Wetenschappelijk Onderzoek Centrale Organisatie en als Hoofd Cluster Beleid van het ressort Defensie R&D, tevens plaatsvervangend SC DR&D van DMO Directie Beleid. Per 1 april 2011 in het kader van de R&D personeelsreductie 2010 met eervol ontslag gegaan.

geleden de programmafinanciering op basis van vraagsturing haar intrede bij Defensie. Hiermee werd het ministerie van Defensie het interdepartementale rolmodel op het gebied van R&D. De buitenwereld, in de personen van onder meer Herman Wijffels (voorzitter van de commissie die de vraagsturing van TNO en de GTI's heeft onderzocht) en Joop Siermans (voorzitter Adviesraad Wetenschap en Technologie), zag en erkende dit. In schril contrast hiermee stonden de continue interne aanslagen op het nog steeds te krappe R&D budget.

Zonder visie en historisch besef wordt geldtekort een ramp

In de Beleidsbrief Wereldwijd dienstbaar uit 2007 zijn de ambities van Defensie voor de middellange termijn herbevestigd. Wat betreft het Defensie R&D had dit slechts beperkte consequenties. Enerzijds vanwege het beleid, dat de investeringen in R&D kennis voor de middellange termijn (de krijgsmacht van morgen) absoluut prioriteit hebben boven gewin op korte termijn. Anderzijds omdat de vraaggestuurde onderzoeksprogrammering flexibel genoeg is om bij te kunnen sturen als dat nodig is. Niets aan de hand toch? Maar wat gebeurde?

Zonder onderbouwing of een gedegen analyse werd binnen Defensie de aanval ingezet op het structurele en betrouwbare middellange termijn beleid voor de opbouw en instandhouding van een consistente externe R&D kennisbasis, waarbij afspraken uit het verleden als lastig werden ervaren. Dit heeft geleid tot het beleggen van de beleidsverantwoordelijkheid voor het Defensie R&D bij de HDAB en het aanstellen van een Adviseur Kennis en Strategie Beleid (AKSB) hiervoor. Daarnaast zijn een Bestuursraad Kennis en Strategie (BKS) en een Kenniskamer bij Defensie ingesteld. En is het nu beter geworden? Neen! De BKS houdt zich voornamelijk inrichtend bezig in plaats van richtend. De eerste Strategische Kennis Agenda (SKA) was ook niet richtend. Daar bovenop is er in het kader van BVM 2010 voor 25 procent gekort op de centrale R&D budgetten. De beleidsverantwoordelijke voor Defensie R&D heeft het hierbij laten afweten, omdat het opkomen

voor R&D niet strookte met zijn coördinerende verantwoordelijkheid voor het totale defensiebeleid. Dit staat in schril contrast met alle Kamerbrieven, nota's en studies als de Verkenningen, waarin continu wordt gehamerd op het belang van kennis, technologie en innovatie voor de defensieorganisatie. De korting, die voor het grootste deel is neergeslagen bij TNO, trok ook de aandacht van het parlement. In de Tweede Kamer gaf de staatssecretaris van Defensie aan dat de gevolgen van de korting zouden worden gemitigeerd door een aantal maatregelen. Ten eerste meer gebruik maken van de interne R&D kennisbasis. Maar deze is toch dertig jaar geleden buiten de deur gezet? Ten tweede door meer internationale samenwerking. Maar hiervoor geldt toch nog steeds *quid pro quo*? Ten derde door die delen van de externe R&D kennisbasis, waarvan door meer partijen gebruik wordt gemaakt, ook door meer partijen te laten financieren. Dat Defensie zich hiermee op gevaarlijk ijs begeeft is zelfs voor een leek duidelijk. De Defensie R&D kennismarkt is namelijk geen vrije markt, maar een markt die gereguleerd wordt door de nationale overheden.

Epiloog

Niet alleen heeft er bij TNO een gigantische kapitaalvernietiging van Defensie R&D kennis plaatsgevonden.¹ De korting op het R&D budget is doorvertaald naar een procentueel even grote korting op het personeelsbestand van het ressort Defensie R&D. Het betreft personeel in een schaarse categorie, dat volgens het actieplan voor Werving en Behoud uit 2008 juist behouden moest worden. Het is ook het personeel dat handen en voeten moet geven aan de mitigerende maatregelen voor de 25 procent korting op het R&D budget. Het kan verkeren. ■

1 Daaraan kan ook de voor 2011 voorziene eenmalige reparatiemaatregel van zes miljoen euro (amendement Ten Broeke bij de behandeling van de Defensiebegroting 2011 op 7 en 8 december 2010) of de nieuwe Strategische Kennis en Innovatie Agenda (SKIA) niets meer veranderen.